

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 228/21

Luksemburg, 21 grudnia 2021 r.

Wyrok w sprawie C-497/20
Randstad Italia

Prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, by najwyższa instancja sądownictwa powszechnego państwa członkowskiego nie mogła uchylić wyroku wydanego z naruszeniem prawa Unii przez najwyższą instancję sądownictwa administracyjnego tego państwa członkowskiego

Pozostaje to jednak bez uszczerbku dla możliwości dochodzenia przez osoby poszkodowane w wyniku takiego naruszenia odszkodowania od danego państwa członkowskiego

Azienda USL Valle d'Aosta (lokalna jednostka służby zdrowia w regionie Dolina Aosty, Włochy) wszczęła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w celu wyłonienia agencji pracy, która będzie udostępniać tymczasowo pracowników. Randstad Italia SpA (zwany dalej „Randstadem”) był jednym z oferentów biorących udział w tym przetargu. W wyniku oceny ofert technicznych Randstad został wykluczony, ponieważ ocena jego oferty nie osiągnęła wyznaczonego wymaganego progu.

Randstad wniósł do właściwego sądu administracyjnego pierwszej instancji skargę zmierzającą, po pierwsze, do zakwestionowania jego wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia, a po drugie – wykazania nieprawidłowości tego postępowania. Skarga została uznana za dopuszczalną, lecz oddalona co do istoty. Jednak rozpoznająca odwołanie Consiglio di Stato (rada stanu, Włochy) uznała, że należało stwierdzić niedopuszczalność zarzutów kwestionujących prawidłowość postępowania, ponieważ Randstad nie miał legitymacji do podniesienia tych zarzutów. Zmieniła więc w tym zakresie wyrok wydany w pierwszej instancji. Randstad zaskarżył ten wyrok do Corte suprema di cassazione (sądu kasacyjnego, Włochy). Sąd ten zwrócił uwagę, że odmowa zbadania przez radę stanu zarzutów dotyczących nieprawidłowości postępowania o udzielenie zamówienia narusza prawo do skutecznego środka prawnego w rozumieniu prawa Unii. Wskazał jednak, że włoskie prawo konstytucyjne¹, zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Corte costituzionale (trybunał konstytucyjny, Włochy)², wymaga stwierdzenia niedopuszczalności takiej skargi. Otóż **od orzeczeń rady stanu skarga kasacyjna przysługuje wyłącznie w odniesieniu do zarzutów opartych na właściwości sądu**, natomiast w niniejszym przypadku skarga Randstadu opiera się na zarzucie naruszenia prawa Unii.

W tych okolicznościach sąd kasacyjny postanowił zwrócić się do Trybunału, aby wyjaśnić zasadniczo, czy prawo Unii³ stoi na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego, który zgodnie z krajowym orzecznictwem nie pozwala podmiotowi prawa zakwestionować w trybie skargi kasacyjnej do tego sądu zgodności z prawem Unii wyroku najwyższej instancji sądownictwa administracyjnego.

Trybunał w składzie wielkiej izby orzekł, że taki przepis jest zgodny z prawem Unii.

¹ Artykuł 111 akapit ósmy włoskiej konstytucji.

² Wyrok nr 6/2018 z dnia 18 stycznia 2018 r. dotyczący wykładni art. 111 akapit ósmy włoskiej konstytucji.

³ Artykuł 4 ust. 3 i art. 19 ust. 1 TUE oraz art. 1 ust. 1 i 3 dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (Dz.U. 1989, L 395, s. 33), zmienionej dyrektywą 2014/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. (Dz.U. 2014, L 94, s. 1), interpretowany w świetle art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą praw podstawowych”).

Ocena Trybunału

W świetle zasady autonomii proceduralnej Trybunał wskazał, że – z zastrzeżeniem istnienia przepisów Unii w tej dziedzinie – **do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy uregulowanie szczegółowych zasad proceduralnych dotyczących środków odwoławczych dla zapewnienia podmiotom prawa, w dziedzinach objętych prawem Unii, poszanowania ich prawa do skutecznej ochrony sądowej w rozumieniu art. 19 TUE.** Należy jednak zapewnić, by zasady te nie były mniej korzystne niż te odnoszące się do podobnych sytuacji podlegających prawu krajowemu (zasada równoważności) oraz żeby w praktyce nie uniemożliwiały lub nie czyniły nadmiernie uciążliwym wykonywania uprawnień przyznanych w prawie Unii (zasada skuteczności). A więc prawo Unii nie stoi w zasadzie na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie ograniczyły lub obwarowały warunkami zarzuty, które można podnieść w postępowaniach kasacyjnych, z zastrzeżeniem poszanowania obu tych zasad.

W odniesieniu do **zasady równoważności** Trybunał wskazał, że w niniejszym przypadku właściwość sądu odsyłającego do rozpoznania odwołań od wyroków rady stanu jest ograniczona na takich samych zasadach niezależnie od tego, czy są one oparte na przepisach prawa krajowego, czy też na przepisach prawa Unii. W związku z tym zasada ta jest uszanowana.

W odniesieniu do **zasady skuteczności** Trybunał przypomniał, że prawo Unii nie skutkuje zobowiązaniem państw członkowskich do ustanowienia środków prawnych innych niż środki przewidziane w prawie krajowym, chyba że nie istnieje żaden środek zaskarżenia pozwalający zapewnić ochronę uprawnień wynikających dla podmiotów prawa z prawa Unii. O ile w niniejszym przypadku sąd odsyłający stwierdzi istnienie takiego środka zaskarżenia, a tak się a priori wydaje, z punktu widzenia prawa Unii jest jak najbardziej dopuszczalne, by dane państwo członkowskie nadało najwyższej instancji swojego sądownictwa administracyjnego właściwość do orzekania w ostatniej instancji, zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym, w przedmiocie rozpatrywanego sporu, a w konsekwencji uniemożliwiło ponowne rozpoznanie tego sporu co do istoty w trybie skargi kasacyjnej przez najwyższą instancję swojego sądownictwa powszechnego. W związku z tym rozpatrywany przepis krajowy nie narusza również zasady skuteczności i nie wykazuje niczego, co by świadczyło o naruszeniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE. Wniosek ten nie stoi w sprzeczności z przepisami dyrektywy 89/665, które w dziedzinie zamówień publicznych zobowiązują państwa członkowskie do zapewnienia prawa do skutecznego środka prawnego⁴.

Trybunał wskazał jednak, że w świetle prawa do skutecznego środka prawnego gwarantowanego przez tę dyrektywę oraz przez art. 47 karty praw podstawowych **rada stanu niesłusznie uznała skargę Randstadu do sądów administracyjnych za niedopuszczalną.** W tym względzie Trybunał przypomniał, po pierwsze, że do stwierdzenia dopuszczalności skargi wystarczy istnienie możliwości, że uwzględnienie odwołania doprowadzi do powtórzenia przez instytucję zamawiającą postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego. Po drugie, na podstawie tej dyrektywy skarga może zostać wniesiona wyłącznie przez oferenta, który nie został jeszcze ostatecznie wykluczony z postępowania o udzielenie zamówienia, a wykluczenie oferenta ma charakter ostateczny jedynie, jeśli został on o nim powiadomiony i jeżeli zostało ono „uznane za zgodne z prawem” przez niezawisły i bezstronny sąd⁵.

W niniejszym przypadku rada stanu naruszyła tę normę, ponieważ zarówno w chwili, gdy Randstad wnosił skargę do sądu pierwszej instancji, jak i w chwili wydania przez ten sąd rozstrzygnięcia decyzja komisji przetargowej wykluczająca tego oferenta z postępowania nie została jeszcze uznana za zgodną z prawem przez ten sąd lub inny niezależny organ odwoławczy.

Jednakże w sytuacji takiej, jak ta rozpatrywana, w której krajowe prawo proceduralne samo w sobie umożliwia zainteresowanym wniesienie środka odwoławczego przed niezawisłym i bezstronnym sądem oraz podniesienie przed nim w skuteczny sposób naruszenia prawa Unii i przepisów prawa krajowego, które dokonują transpozycji tego prawa do krajowego porządku

⁴ Artykuł 1 ust. 1 i 3 dyrektywy 89/665.

⁵ Artykuł 2a ust. 2 dyrektywy 89/665, interpretowany w świetle art. 47 karty praw podstawowych.

prawnego, lecz w której najwyższa instancja sądownictwa administracyjnego danego państwa członkowskiego, orzekająca w ostatniej instancji, niesłusznie uzależnia dopuszczalność tego środka prawnego od spełnienia warunków skutkujących pozbawieniem zainteresowanych przysługującego im prawa do skutecznego środka prawnego, **prawo Unii nie wymaga od tego państwa członkowskiego, by wprowadziło, w celu zaradzenia naruszeniu tego prawa do skutecznego środka prawnego, możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia takiej niedopuszczalności przez najwyższą instancję sądownictwa administracyjnego do najwyższej instancji sądownictwa powszechnego.**

Trybunał podkreślił wreszcie, że **rozstrzygnięcie to pozostaje bez uszczerbku dla prawa jednostek, które w danym przypadku zostały poszkodowane przez naruszenie ich prawa do skutecznego środka prawnego wskutek orzeczenia sądu orzekającego w ostatniej instancji, do pociągnięcia tego państwa członkowskiego do odpowiedzialności**, pod warunkiem że spełnione zostaną przesłanki wymagane do tego prawem Unii, w szczególności zaś przesłanka wystarczająco istotnego charakteru naruszenia tego prawa.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793